

טור מדד השלום פברואר 2017

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

סקר מדד השלום התמקד החודש בנושאים הבאים: הנשיא טראמפ וישראל; פתרונות אפשריים לסכסוך הישראלי-פלסטיני; איכות הביצוע של בעלי תפקידים מרכזיים בישראל; ומצבה של ישראל שנתיים לאחר הבחירות האחרונות. כמו כן בדקנו את עמדות הציבור כלפי גזר הדין של אלאור עזריה ואפשרות החנינה.

פגישת טראמפ-נתניהו: בעקבות הפגישה הרשמית הראשונה בין הנשיא טראמפ לראש הממשלה נתניהו שאלנו: "איך היית מגדיר את הפגישה מבחינת ישראל?" רוב ברור בציבור היהודי (62%) סבורים שהפגישה הייתה מוצלחת. פילוח תשובות המרואיינים היהודים לפי שיוך עצמי למחנה הימין, המרכז או השמאל העלה הבדלים גדולים: בימין 72% הגדירו את הפגישה מוצלחת מבחינת ישראל, במרכז – 58%, ובשמאל 38% בלבד. גם מבין המרואיינים הערבים רוב (64%) הגדירו את הפגישה מוצלחת.

(אי)-מרכזיות הסכסוך בסדר היום של טראמפ: עם זאת, רוב מכריע של הציבור היהודי (79%) מעריך כי בשלב הנוכחי פתרון לסכסוך הישראלי-פלסטיני אינו נושא מרכזי בסדר היום של נשיא ארה"ב. יש רוב למעריכים כך בכל המחנות הפוליטיים: ימין - 75%, מרכז - 83%, שמאל - 90%. הוא הדין בציבור הערבי שבו 69% סבורים כך.

הסיכוי לפתרון כפוי: והיה אם בשלב מסוים הנשיא טראמפ יחליט להתמקד בפתרון הסכסוך, הרוב (61%) בציבור היהודי מחזיקים בדעה שהסיכויים שהוא ינסה לכפות על ישראל פתרון בניגוד לעמדת הממשלה הם נמוכים. גם בעניין זה יש תמימות דעים בין המחנות הפוליטיים אבל בימין שיעור הבוטחים בטרראמפ שלא יכפה הסדר לא רצוי עולה במובהק על שיעורם במרכז ובשמאל: ימין - 69%, מרכז - 51%, שמאל - 54%. שיעור המשיבים הערבים הסבורים כי טראמפ לא יכפה הסדר לא רצוי על ישראל הוא עצום – 87%.

הקמת התנחלויות חדשות: רוב (55%) בציבור היהודי מעריכים שטרראמפ יאפשר לממשלת ישראל להקים התנחלויות חדשות. ואולם בשאלה זו יש הבדלים בין המחנות הפוליטיים: בימין כשני שלישים (64%) סבורים כי טראמפ יאפשר הקמת התנחלויות חדשות. המרכז חצוי (46% - יאפשר לעומת 44% - לא יאפשר). בשמאל שיעור מי שסבורים שטרראמפ לא יאפשר הקמת התנחלויות חדשות (48.5%) עולה במעט על שיעור מי

שסבורים להיפך (44%). רוב של המרואיינים הערבים (77%) סבורים כי הנשיא האמריקני כן יאפשר הקמת התנחלויות חדשות.

אם לסכם הבט זה של הסקר - הן בעיני רוב היהודים (למעט השמאל) והן בעיני רוב הערבים טראמפ הוא בעל ברית טוב של ממשלת ישראל.

הצעת קרי בפגישת עקבה: לאחרונה פורסם בתקשורת כי בפגישה שהתקיימה בעקבה שבירדן באביב שעבר בהשתתפות מנהיגי מצרים, ירדן וישראל, שר החוץ האמריקני דאז ג'ון קרי הציע לנתניהו הסכם שבמסגרתו מדינות ערב יכירו בישראל כמדינה יהודית. זאת תמורת חידוש המשא ומתן המדיני להקמת מדינה פלסטינית בגבולות 67 וחילופי שטחים. לשאלה "האם לדעתך נתניהו פעל נכון או לא נכן כשדחה הצעה זו?" השיבו רוב המרואיינים היהודים (57%) שנתניהו פעל נכון. גם כאן ההבדלים בין המחנות הפוליטיים הם גדולים, אפילו דרמטיים: בימין 77% צידדו בעמדת נתניהו שדחה את ההצעה. המרכז חצוי עם שיעור גבוה במעט יותר של מי שמתנגדים לדחיית ההצעה (49% לעומת 42% שתמכו בדחייה). בשמאל רוב עצום סבור שנתניהו לא צדק בדחייתו את הצעת קרי (83%). בקרב המרואיינים הערבים רוב מסוים (54%) סבורים שנתניהו לא צדק כשדחה את ההצעה.

מהלך חד-צדדי? לאחרונה נשמעים בישראל קולות הטוענים כי היות שלא נראה באופק סיכוי לפתרון מוסכם, צריך לנקוט מהלך חד-צדדי, שלפיו ישראל תמשיך להחזיק בגושי ההתיישבות הגדולים ביהודה ושומרון, בבקעת הירדן ובירושלים, אבל תפנה את שאר חלקי הגדה ובכך תצמצם במידה רבה את היקף הכיבוש. לשאלה "האם אתה בעד או נגד מהלך חד-צדדי כזה של ישראל?" רוב (54%) מן המרואיינים היהודים ענו בשלילה. ניתוח לפי מחנות פוליטיים מעלה כי באופן פרדוקסלי משהו יש רוב למתנגדים למהלך חד-צדדי במחנה הימין (66%) ובמחנה השמאל (52%) גם יחד. לעומת זאת במרכז יש דווקא רוב למצדדים במהלך חד-צדדי (53%). בקרב המרואיינים הערבים רוב (54%) התנגד למהלך חד-צדדי כזה.

איכות הביצוע של בעלי תפקידים מרכזיים: במלאת שנתיים לבחירות 2015 ביקשנו מהמרואיינים להעריך את הביצועים של בעלי תפקידים שונים בתחום הביטחון. יש להביא בחשבון שהסקר נערך חלקו ביום שלפני פרסום דוח מבקר המדינה בעניין מבצע צוק איתן וחלקו בערב שאחרי הפרסום. כך או כך, בעיני המרואיינים היהודים הרמטכ"ל אייזקוט זכה להערכה הגבוהה ביותר – רוב ברור (64%) העריכו את האופן שבו הוא מבצע

את תפקידו כטוב מאוד או כדי טוב. אחריו במדרג נמצא שר הבטחון ליברמן שגם לגביו יש רוב (51%) המעריך את ביצועיו כטובים מאוד או כדי טובים. לגבי ראש הממשלה, הרוב (52%) מעריכים את האופן שהוא מבצע את תפקידו כדי לא טוב או כמאוד לא טוב. באשר למפכ"ל אלשיך, שיעור גבוה מעט יותר (44%) מעריכים כי הוא מבצע את תפקידו די טוב ומאוד טוב, אבל שיעור דומה מאוד (41%) סבורים ההיפך. כאן כ- 15% בחרו בתשובה "לא יודע" או סירבו לענות מה שאומר שהתמונה בנושא המפכ"ל אינה לגמרי ברורה. לגבי השר לבטחון פנים ארדן, שיעור מי שסוברים שהוא מבצע את תפקידו לא כל כך או מאוד לא טוב (40%) נופל משיעור הסבורים ההיפך (45%) וגם במקרה זה 15% לא ידעו.

התמונה הכללית המתקבלת מממצאים אלה אינה מעודדת ביותר כיוון שלהוציא את הרמטכ"ל ההערכות של כל שאר בעלי התפקידים הביטחוניים בעיני הציבור היהודי הן בינוניות ומטה. בקרב המרואיינים הערבים שיעור הלא יודעים היה גבוה מכדי להסיק מסקנות מתשובותיהם.

מצבה של ישראל: ביקשנו לדעת כיצד מעריך הציבור את מצבה של ישראל בששה תחומים חיוניים: בטחון, כלכלה, יחסי חוץ, חינוך, רפואה ואחריות חברתית ודאגה לחלשים. הערכת הציבור היהודי את מצב המדינה בשלושה תחומים: הביטחון, הכלכלה והרפואה היא חיובית (ציוני הטוב מאוד והדי טוב בהתאמה הם: 63%, 59%, 58%). לעומת זאת בשלושת התחומים האחרים: אחריות חברתית, חינוך, ויחסי החוץ, ההערכות הן שליליות (ציוני הלא כל כך טוב ובכלל לא טוב בהתאמה היו: 79.5%, 68%, 60%). הערכות המרואיינים הערבים נטו כולם לצד החיוב, ואולם, איננו בטוחים שהמדידה הייתה כאן תקפה. פילוח של תשובות המרואיינים היהודים לפי מחנות פוליטיים העלה כי בתחומי הביטחון, הכלכלה והרפואה רק בשמאל יש רוב המעריך את מצב המדינה בשלילה, שעה שבימין ובמרכז יש רוב לסבורים ההיפך. לעומת זאת בתחומי יחסי החוץ, החינוך והאחריות החברתית יש רוב המעריך בשלילה את מצב המדינה בכל המחנות הפוליטיים.

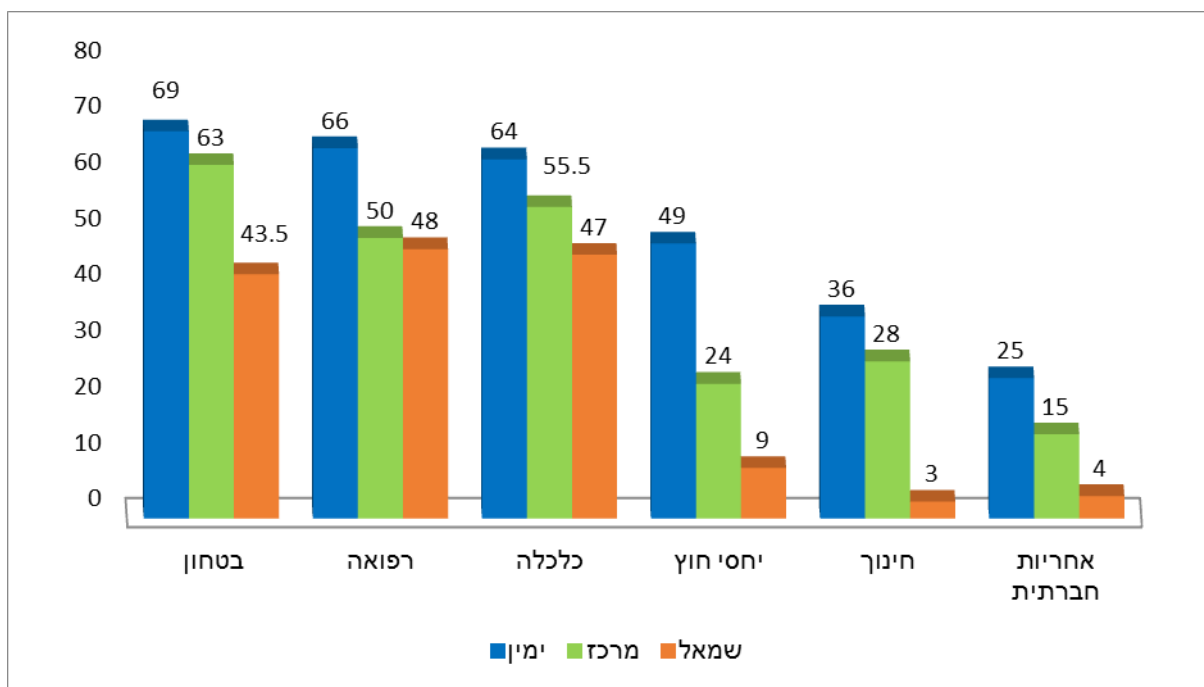
גזר דינו של אלאור אזריה: רק מיעוט (26%) בציבור היהודי סבורים שהעונש שגזר לאחרונה בית המשפט הצבאי על אזריה היה הולם. השאר מתחלקים בין מי שסבורים שגזר הדין היה כבד מדי (33.5%), קל מדי (15%), או שלא היה צריך לקיים את המשפט מלכתחילה (18%). פילוח לפי מחנות פוליטיים העלה כי רק במרכז יש יתרון מספרי לסבורים כי גזר הדין היה מתאים (42%), לעומת 17.5% הסבורים כי הוא היה קל מדי ו- 21% הסבורים כי היה כבד מדי). בימין, הכף נוטה לכיוון מי שסבורים כי גזר הדין היה כבד מדי (48%) לעומת

18% המעריכים כי הוא היה הולם ו-4% בלבד שהיה קל מדי). בשמאל יש רוב (54%) הסבורים כי גזר הדין היה קל מדי (30% חושבים שהיה מתאים ו-7% שהיה כבד מדי).

לשאלת החנינה: תמונה חדה יותר מתקבלת ביחס לאפשרות שתינתן לאזריה חנינה. רוב ברור בציבור היהודי (68%) תומכים בצעד כזה. במילים אחרות, הציבור מבחין בין גזר הדין לבין שאלת החנינה. בימין רוב מוחלט (85%) סבורים כי יש לחון את אזריה. במרכז סבור כך רוב אך גדול פחות (59%), ואילו בשמאל יש רוב ברור (71%) נגד חנינה.

מדד המשא ומתן: 45.3 (יהודים – 43.9).

תרשים החודש: ואיך היית מגדיר את מצבה של ישראל כיום בתחומים הבאים: בטחון, כלכלה, יחסי חוץ, חינוך, רפואה, אחריות חברתית (ציבור יהודי, %, די טוב או טוב מאוד, לפי מחנות פוליטיים).

מדד השלום נערך בחסות תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים (אוניברסיטת תל אביב) ומרכז גוטמן לחקר דעת קהל ומדיניות של המכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון ובאינטרנט על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 26-27 בפברואר 2017, בקרב 600 מרואיינים - 500 יהודים, 100 ערבים, המהווים מדגם ארצי

מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$
ברמת בטחון של 95%. ניתוחים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי. <http://www.peaceindex.org>